

concert info legen- darische pianiste speelt Mozart

de Doelen

Mitsuko Uchida en het Mahler Chamber Orchestra

woensdag 7 februari 2024
Grote Zaal, 20.15 uur

programma

wo 7 feb 24 | Grote Zaal, 20.15 uur
legendarische pianiste speelt Mozart

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791)

Pianoconcert nr.17 in G-majeur, KV. 453

Allegro
Andante
Allegretto - Presto

Jörg Widmann (1973)

Strijkkwartet nr. 2 'Choralquartet'

versie voor kamerorkest

pauze

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Pianoconcert nr. 22 in Es-majeur, KV. 482

Allegro
Andante
Allegro

Mitsuko Uchida

uitvoerenden

Mahler Chamber Orchestra
Mitsuko Uchida **piano, muzikale leiding**
José Maria Blumenschein **concertmeester en leider**

toelichting

Uchida soleert én dirigeert

Met haar weldoordachte en heldere spel geldt de Japans-Britse pianist Mitsuko Uchida al decennialang als een van de belangrijkste Mozartvertolkers. Mozarts pianoconcerten, die ze talloze keren heeft uitgevoerd en meerdere keren heeft opgenomen, behoren tot haar lijfstukken. Vanavond speelt Uchida het 19de en het 22ste pianoconcert van Mozart, waarin ze een dubbelrol vervult: niet alleen treedt ze op als solist, ook dirigeert ze vanachter de vleugel het Mahler Chamber Orchestra.

Pianoconcert nr. 17

Als Mozart in het voorjaar van 1784 zijn *17de pianoconcert* componeert is zijn roem in Wenen op een hoogtepunt. Toch heeft de muziekers uit die tijd wat moeite met dit concert. Natuurlijk, de inventiviteit en schoonheid van Mozarts muziek wordt alom geprezen, maar er gebeurt volgens sommige recensenten wel erg veel in de muziek. Neem bijvoorbeeld het eerste deel: het orkest introduceert zo'n zes verschillende melodieën voordat de piano na zo'n tweeëneenhalve minuut inzet. Maar juist die veelvoud aan melodisch materiaal geeft Mozart de ruimte om in dit deel voortdurend van gemoed te wisselen: van vorstelijk naar speels en van dramatisch naar onbezorgd, het komt allemaal aan bod.

Het Andante is, zoals gebruikelijk bij Mozarts pianoconcerten, juist een moment van reflectie en introspectie. Na een orkestrale passage zet de piano in met een ingetogen

melodie, waarin vertwijfeling en hoop elkaar afwisselen. Naar het einde toe duikt de piano de laagte in, maar krabbelt weer op naar een harmonieus einde. In het derde deel hoor je de opgewekte Mozart. Na een paar minuten lijkt de muziek wat donkerder te worden, maar het is slechts de opmaat richting het einde, waarin de componist het tempo opvoert en een levenslustige orkestmelodie combineert met een virtuoze pianopartij.

Tijdens het componeren van het pianoconcert heeft Mozart trouwens een bijzondere toehoorder. In zijn werkkamer hangt een kooitje met daarin een spreekwiel die hij voor een paar cent bij de dierenwinkel heeft gekocht. Mozart is zeer gehecht aan het diertje, dat een bijzonder goed gehoor blijkt te hebben: hij kan de openingsmelodie van het derde deel bijna foutloos nafluiten. "Das war schön," zo noteert Mozart in zijn uitgavenboek.

toelichting

Choralquartet

Alhoewel het muzikale idioom van componist en klarinettist Jörg Widmann onmiskenbaar modern is, is hij tevens sterk beïnvloed door de muziekgeschiedenis. In zijn *Tweede Strijkkwartet*, dat hij de bijnaam "Choralquartet" heeft gegeven, laat hij zich inspireren door Joseph Haydns *Sieben letzte Worte*. Hij gebruikt geen directe muzikale citaten, maar wil een soortgevoel als bij Haydns meditatieve orkestwerk neerzetten – de gelaten, serene acceptatie van de dood. In de compositie, die bestaat uit enkel een langzaam gedeelte, verkent Widmann de klankmogelijkheden van de strijkinstrumenten. Het hout is nadrukkelijk aanwezig en je hoort het schrapen van de snaren. Tegen het einde lijkt de compositie wat 'klassieker' te worden, maar elke melodie beweegt zich uiteindelijk richting een dood punt. Ook een laatste poging blijkt vruchteloos: de klank van de strijkers lost op in het niets.

Pianoconcert nr. 22

Met een statige orkestpassage opent Mozart zijn *22ste pianoconcert*. Wanneer de piano inzet, begint deze opgewekt en speels, maar het gemoed slaat na verloop van tijd om en de toon wordt serieuzer. Gedurende het openingsdeel blijft Mozart afwisselen tussen deze verschillende stemmingen, totdat hij naar het einde toe de pianist volop de ruimte geeft om een lange, expressieve solopassage te spelen.

Het melancholische Andante opent met een lange passage waarin alleen het orkest te horen. Pas na zo'n vier minuten zet de piano in: een zangerige melodie, met daaronder een uitgesproken partij voor de linkerhand. De houtblazers proberen soms wat lucht en lichtheid in het geheel te brengen, maar de strijkers en de piano vallen steeds terug op de sombere openingsmelodie. Uiteindelijk gaan ook die houtblazers overstap: aan het einde van het deel hoor je hoe zij de zwaarvoedige vraag van de pianopartij met dezelfde emotie beantwoorden.

De pianist krijgt alle ruimte om te schitteren in solopassages, soms in een vraag-antwoordspel met de houtblazers.

Mozart zou Mozart niet zijn als hij het bij deze weemoed zou laten. Het derde deel van het pianoconcert begint met een vrolijk galopperende pianomelodie, die al snel door het orkest wordt overgenomen. Deze jubelende passages worden afgewisseld met langzame, dromerige passages. De pianist krijgt alle ruimte om te schitteren in solopassages, soms in een vraag-antwoordspel met de houtblazers. Met ferme slotakkoorden sluit Mozart zijn pianoconcert tenslotte af met eenzelfde grandeur waarmee het ook begonnen is.

biografieën

Mahler Chamber Orchestra

Het internationale Mahler Chamber Orchestra (opgericht in 1997) heeft een repertoire dat loopt van barokmuziek tot hedendaagse muziek. Het MCO is een regelmatig terugkerende gast op gerenommeerde festivals zoals Ferrara Musica in Italië en het Zwitserse Lucerne Festival. <https://mahlerchamber.com>

Mitsuko Uchida

Op 12-jarige leeftijd verhuist Mitsuko Uchida van de Japanse kustplaats Atami naar Wenen, nadat haar vader tot ambassadeur van Japan in Oostenrijk is benoemd. Aan de Weense Muziekacademie krijgt ze les van onder meer Wilhelm Kempff, een van de toon-

aangevende pianisten van de twintigste eeuw. In de jaren zeventig valt ze regelmatig in de prijzen bij verschillende pianoconcoursen en ze ontwikkelt zich tot een vooraanstaand vertolker van zowel klassieke en romantische componisten als Mozart, Chopin en Beethoven, maar ook van de modernere muziek van o.a. Debussy en Schönberg. In de jaren tachtig neemt ze alle pianoconcerten van Mozart op met het English Chamber Orchestra onder leiding van Jeffrey Tate. Vanaf 2009 is zij begonnen om deze pianoconcerten opnieuw op te nemen, maar nu met het Cleveland Orchestra, dat ze zelf dirigeert vanachter de piano. <https://mitsukouchida.com>

Mahler Chamber Orchestra (2017) © Geoffroy Schied

agenda tips

Binnenkort nog meer grote namen:

za 2 mrt 24 | Grote Zaal, 20:15

Hong Kong Philharmonic, Jaap van Zweden en Alexandre Kantorow
Rachmaninov en Mahlers Eerste

do 14 mrt 24 | Grote Zaal, 20:15

Fazil Say en Amsterdam Sinfonietta
Fantasie-suite van Mozart, Say en Silvestrov

vr 12 apr 24 | Grote Zaal, 20:15

Lorenzo Viotti en het Nederlands Philharmonisch Orkest
Mahlers Negende

ontdek het programma op dedoelen.nl

Stay in touch!

See you @dedoelen & share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl

+31 10 217 17 17

Schouwburgplein 50, Rotterdam

FSC
www.fsc.org

RECYCLED

Papier gemaakt van gerecycled materiaal

FSC® C017135

de Doelen vrienden

genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!
Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie